

Valtuustoaloite Etsivän vanhustyön toimen perustaminen

Sivistyslautakunta 09.09.2026 § 57
238/01.01.00/2026

Valmistelija/lisätiedot Sivistysjohtaja
Hyte-koordinaattori

Taustaa:

Kokoomuksen valtuustoryhmä on jättänyt 2.12.2024 valtuustoaloitteen etsivän vanhustyön toimen perustamisesta. Valtuustoaloite on käsitelty valtuustossa 3.2.2025. Käsittelyssä on todettu, että vaikka aloitteen tavoitteet ovat kannatettavia ja tärkeitä, ei toimen perustamiselle ole varattu määrärahaa vuodelle 2025. Vuoden 2025 talousarvio on lisäksi ollut alijäämäinen kunnalle siirtyvien uusien työllisyydenhoidon tehtävien vuoksi. Kokoomuksen valtuustoryhmä on jättänyt saman valtuustoaloitteen uudelleen 27.10.2025. Kunnanhallitus on päättänyt 3.11.2025 lähettää aloitteen sivistyksen palvelualueen valmisteltavaksi.

Valtuustoaloitteen sisältö:

Valtuustoaloitteen mukaan etsivä vanhustyön toimi kohdentuisi yli 65-vuotiaille haavoittuvassa asemassa oleville ikääntyneille, jotka kokevat yksinäisyyttä tai joilla on yksilöllisen tuen tarvetta. Etsivällä työllä tuettaisiin ikääntyneen mielekästä ja ihmisarvoista kotona asumista ja ehkäistäisiin yksinäisyyttä ja turvattomuuden kokemusta. Ihmisten haluttaisiin liittyvän tiiviimmin osaksi naapurustoa ja ympäristön yhteisöjä.

Etsivä vanhustyö voisi tulevaisuudessa jakaantua monelle eri taholle. Sosiaalihuoltolakiin kirjattu yhteisösosiaalityö ja etsivä työ (7 a §) ohjannee tämän suunnittelua. Laissa edellytetään, että hyvinvointialueen asukkaiden saatavissa on oltava yhteisösosiaalityötä, jolla edistetään yhteisöjen sosiaalista eheyttä ja hyvinvointia sekä hyviä väestösuhteita. Hyvinvointialueen järjestämää yhteisösosiaalityötä toteutetaan yhteistyössä alueen asukkaiden, kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Valtuustoaloitteen mukaan kuntien perustehtävänä on huolehtia asukkaidensa hyvinvoinnista, joten olisi perusteltua perustaa etsivän vanhustyön toimi hyvinvointikoordinaattorin työpariksi.

Valtuustoaloitteen käsittely:

Ruoveden kuntastrategian 2026-2030 kärkitavoitteita ovat mm. monipuoliset palvelut, turvallinen yhteisö ja hyvinvointi. Strategian mukaisesti meidän tulisi rohkeasti ja luovasti kehittää palveluita ja niiden saatavuutta sekä mahdollistaa palveluillamme turvallinen asuinympäristö, hyvinvointi sekä kasvu ja oppiminen kaikille. Turvallisen yhteisön rakennusaineita ovat strategian mukaan mm. toistemme kunnioittaminen, arvostaminen, tunteminen sekä poikkeustilanteisiin varautuminen ja harjoittelu. Hyvinvoinnin varmistamiseksi meidän tulisi ennaltaehkäistä kiusaamista, syrjäytymistä ja yksinäisyyttä. Strategian mukaan edistämme kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä lisäämällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Etsivän vanhustyön toteuttaminen vastaisi hyvin Ruoveden kuntastrategisiin tavoitteisiin.

Etsivän vanhustyön tarkoituksena on löytää ja auttaa tuen tai avun tarpeessa olevia ikääntyneitä ihmisiä oikea-aikaisesti. Etsivän vanhustyön tarvetta synnyttävät niin yksilölliset kuin rakenteelliset tekijät ja esteet. Iäkkään heikentynyt kyky selviytyä arjesta ja haastavista elämäntilanteista omatoimisesti, yhdistettynä sosiaalisen tuen ja ennaltaehkäisevien

palvelujen puutteeseen, saa aikaan entistä suurempaa avuntarvetta sekä ennenaikaista raskaiden palvelujen käyttöä. Yhteiskunnan monimutkaistumisen myötä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus on monen iäkkään näkökulmasta heikentynyt. Muun muassa palvelujen siirtyminen kauemmaksi, monimutkainen ja pirstaleinen palvelujärjestelmä sekä digitalisaatio aiheuttavat iäkkäässä väestössä uudenlaista avuttomuutta ja kyvyttömyyttä pärjätä omin voimin. Kun oikeanlaista tukea ja apua ei saa riittävän ajoissa, ongelmat kasaantuvat ja monimutkaistuvat.

Ruoveden kunnan asukkaista 41,37% on tällä hetkellä yli 65-vuotiaita. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kehittyneet siihen suuntaan, että halutaan ikäihmisten asuvan kotona yhä pidempään. On hyvin tärkeää, että heidän fyysistä ja psyykkistä toimintakykyään sekä osallisuuttaan voidaan vahvistaa sekä ehkäistä yksinäisyyden, syrjäytymisen ja turvattomuuden kokemusta. Etsivän vanhustyön tavoitteena on löytää sellaiset ikääntyneet kuntalaiset, jotka ovat vaarassa jäädä yhteisöjen ja tarvitsemiensa palveluiden ulkopuolelle. Eläkkeelle jääminen voi olla ihmisen elämässä iso kriisi, koska pitkään jatkuneet arjen rutiinit ja työyhteisö sekä työn tuoma merkityksellisuuden tunne ja identiteetti muuttuvat radikaalisti.

Työn tekeminen on tarvelähtöistä ja keskittyy palvelemaan yli eläkeikään siirtyneiden kotona asuvien ruovesiläisten ihmisten tarpeita. Työssä keskeistä ovat yksilölliset asiakaskohtaamiset, joissa ohjaaja kuuntelee ja auttaa sanoittamaan asiakkaan palvelutarvetta. Työ voi toisaalta olla myös ryhmämuotoista, jolloin sosiaaliset kontaktit ja tuki lisääntyvät. Iäkkäitten ihmisten kohtaaminen yleisissä tiloissa, tapahtumissa ja tilaisuuksissa on tärkeää, mutta siten löydetään vain osa ikääntyneistä avuntarvitsijoista.

Oikea-aikaiseen auttamiseen tarvitaan verkostossa tehtävää yhteistyötä ja vastuullisia toimijoita, jotka kohtaavat iäkkäitä ihmisiä, tunnistavat riskit ja avuntarpeen sekä ottavat havainnot rohkeasti puheeksi. Etsivä vanhustyö vaatii vahvaa ammatillista osaamista, mutta työtä tehdään aktiivisessa yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, mm. eläkejärjestöt, kyläyhdistykset, muut yhdistykset, järjestöt ja seurakunta. Etsivän vanhustyön rinnalle tarvitaan myös vapaaehtoistoimintaa. Vapaaehtoiset voivat toimia vertaisina ja kanssakulkijoina, kun ihminen on saanut riittävän ammattilaisen tuen, esim. vertaisohjaajana toimiminen harrastusryhmässä.

Ruoveden kunnassa ei ole tällä hetkellä henkilöstöresurssia ikäihmisten avuntarpeen kartoittamiseksi, ikäihmisille suunnatun ennaltaehkäisevän hyvinvointityön suunnittelemiseksi ja suunnitelmien toteuttamiseksi. Edellä mainittuja tehtäviä pystyttäisiin hoitamaan, jos kuntaan perustetaan valtuustoaloitteessa esitetty etsivän vanhustyön toimi. Tehtävä ei sisällä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarjoamista, sillä kyseisten tehtävien järjestämisvastuu on hyvinvointialueella. Tehtäväkenttä ei ole päällekkäinen Pirhan palveluiden kanssa, vaan tehtävät keskittyvät puhtaasti ennaltaehkäisevään työhön.

Etsivän vanhustyön toimeen sisältyy mm. seuraavia tehtäviä:

- eläkeikään siirtyneiden kuntalaisten avuntarpeen kartoittaminen ja neuvonta
- asiakkaiden hyvinvointia edistävien palveluiden suunnittelu ja toteuttaminen
- verkostomaisen yhteistyön koordinointi 3. sektorin toimijoiden kanssa tavoitteena osallisuuden vahvistaminen, yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä poikkeustilanteisiin varautuminen

- vertaisohjaajien kouluttaminen ja aktivointi yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa

Etsivän vanhustyön toimi sijoittuu sivistyksen palvelualueelle, jolloin yhteistyö hyte-koordinaattorin ja liikuntapalveluiden kanssa mahdollistuu parhaiten. Toimi on määräaikainen, koska toimenkuva on sisällöltään kunnassamme uusi. Tehtävään vaaditaan toimenkuvaan soveltuva koulutus. Vahvaksi eduksi katsotaan hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot sekä aktiivinen ja kehityshakuinen työskentelyote. Tehtäväkohtainen palkka on 2700 €/kk. Palkkakustannus sisällytetään vuoden 2027 talousarvioon.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Aila Luikku

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää

1. esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuustoaloite on kannatettava Ruoveden ikäihmisten määrä huomioiden
2. esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi
3. esittää kunnanhallitukselle etsivän vanhustyön toimen täyttöluvan myöntämistä 1.1.2027-31.12.2028 siinä tapauksessa, että valtuustoaloite hyväksytään valtuustossa.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Kokoustauko klo 18.57 - 19.05.

Jakelu